

Nông dân miền núi lên mạng

ĐÌNH THẮNG

Chúng tôi đến xã Thanh Nua (huyện Điện Biên, tỉnh Lai Châu). Buổi sáng yên ắng. Nông dân đã ra đồng, như bất kỳ một vùng ruộng rẫy nào. Nhưng ở trụ sở UBND xã vẫn có một nhóm người tụ tập bên chiếc máy vi tính...

Những bài thuốc... trong máy

Bản PomKhoan vắng lặng. Ông Lò Văn Muôn vừa ở UBND xã về. Ông đi tìm thông tin về thuốc chữa bệnh cho gà, không chỉ là gà nhà ông mà còn của cả bản. "Mình ghi ra giấy cái yêu cầu của mình - ông Muôn nói - là lát sau cái máy nó in ra thôi mà. Mình đem về phát cho bà con". Gà nhà ông Muôn khoảng 50 con, là thu nhập chính của gia đình người đàn ông Thái Đen này. Mỗi cận đông, trời trở rét, gà rù, gà dịch, gà toi chết hàng loạt. Cúng bái cho gà vẫn là cách xưa nay người Thái hay làm. "Nhưng bây giờ thì khác nhé - ông Muôn hề hã - Gà nhà mình cái mào hơi tái, lại chạy ra ngay cái máy vi tính của xã. Bài thuốc trong máy nhiều lắm, mình cứ lấy về làm y vậy, hay đấy!".

Ông dẫn tôi sang nhà chị Lò Thị Xuân. Trước hiên ngôi nhà sàn là cái chuồng nuôi hai con lợn cỏ ngót nghét cả tạ. Đây là niềm tự hào của gia đình chị, và cũng là gia tài để cuối năm nay xuất chuồng, có thể mua được cái xe máy Tàu. Họ nói với nhau bằng tiếng Thái và ông Muôn giải thích: "Mình quên lấy cái tài liệu về lợn cho nó, vậy là lát nữa phải chạy ra xã nữa rồi. Nhà nó neo người lắm, mình là trưởng nhóm mà, phải lo cho nó chớ!".

Còn quá sớm để thăm định được giá trị của thông tin mà cái máy vi tính ở xã cung cấp cho người nông dân, nhưng trước mắt những bài thuốc đơn giản trong đó đã giúp hạn chế rủi ro cho người nông dân vùng cao heo hút này!

Nhu cầu vô hạn...

Chồng phiếu yêu cầu tìm thông tin lưu lại ở xã, được viết với nét chữ thô kệch và sai chính tả, thật sinh động. Chúng tôi ngạc nhiên vì có khá nhiều phiếu cùng đề nghị tìm thông tin về kỹ thuật nuôi "ông nội". Hóa ra con ong rừng mang về thuần hóa được gọi là ong nội, để phân biệt với những chủng loài ong ngoại đang được nuôi đại trà lâu nay ở các trang trại lớn. Mỗi ngày có bao nhiêu lượt người đến truy cập thông tin ở

Chị Lương Thị Cầm, người chịu trách nhiệm thường trực ở "trung tâm công nghệ thông tin" xã Thanh Nua, làm nhiệm vụ truy xuất và cung cấp thông tin cho bà con khi có yêu cầu. Chị Cầm thật tình nói: "Được cử đi tập huấn về chương trình máy tính của AAV tài trợ, những ngày đầu tiên chạm đến chiếc máy vi tính và làm quen với Internet, thư viện điện tử, mình có cảm giác sợ sệt, như là có ma vậy!".

Hình ảnh chị Cầm say mê rê chuột lang thang trong thư viện điện tử (ảnh) hay hình ảnh chủ tịch xã Lò Văn Tiên tần ngần ngắm nghía giao diện trang web của Đảng Cộng sản VN cứ khiến tôi nghĩ ngợi: bao lâu nữa ở tất cả bản làng của đất nước mình, ai cũng được như hai người?

Ao cá của anh Nguyễn Văn Quân tại xã Thanh Nua đã được đưa lên mạng

Hiện nay, theo đề án thí điểm của Trung tâm Thông tin tư liệu khoa học & công nghệ quốc gia, đã có chín xã miền cao thuộc hai tỉnh Lai Châu và Ninh Bình đang được triển khai mô hình website của xã và thư viện điện tử. Nếu website của Thanh Nua chỉ dừng lại ở các sản vật chưa mang tính thương mại cao thì trang web của xã Đồng Phong, huyện Nho Quan (Ninh Bình) đã cho thấy một qui mô khác, có thể tạo cơ hội làm ăn, giao thương cho các doanh nghiệp nhỏ khi có những gia đình thu hoạch 250 tấn lạc nhân/năm; hoặc các sản phẩm mộc chất lượng cao của các nghệ nhân... Nghĩa là cơ hội giao thương điện tử cho miền núi đang hé lộ dần!

"trung tâm công nghệ thông tin" xã Thanh Nua vùng biên giới Việt - Lào này? "Nhiều lắm, đêm không được đâu" - chủ tịch xã Lò Văn Tiên nói mồm nguyên.

Chúng tôi lật một trang thống kê ngày 10-7-2003, tức ba ngày sau khi cái "trung tâm" này chào đời. Có tất cả 37 lượt người truy cập với các nội dung thông tin như kỹ thuật chăn nuôi gà thả vườn và cách phòng trừ dịch bệnh, cách bảo quản ngô lâu ngày, kỹ thuật nuôi cá thả ao, kỹ thuật nuôi vịt lai, cách chữa bệnh tụ huyết trùng ở gà, làm

cách nào để nuôi lợn thịt nhanh... Đặc biệt hơn, chị Lò Thị Long ở bản Tin Tốc còn xin cả kỹ thuật đào giếng. Cái vui của những người cần thông tin là dường như họ chưa gặp phải cái lắc đầu từ chối nào của cái anh vi tính thông thái kia!

Cũng nhờ trước đó Tổ chức ActionAid Việt Nam (AAV - một tổ chức phi chính phủ chuyên về phát triển cộng đồng của Anh quốc) tỉnh Lai Châu đã kịp hỗ trợ 13.000 đầu tài liệu được biên tập kỹ lưỡng, dễ hiểu, dễ áp dụng. Các tài liệu được lưu trữ bằng

Ông Phạm Đức Hiến (giám đốc Sở Nông nghiệp & phát triển nông thôn tỉnh Lai Châu): Thư viện điện tử nông thôn chuyên tải thông tin đặc dụng nhất!

Những năm “sung sức” nhất, toàn tỉnh có khoảng 120 cán bộ khuyến nông, nhưng đầu việc thì không bao giờ quán xuyên được hết. Vậy mà bây giờ chúng tôi chỉ còn khoảng 40 người cho công tác khuyến nông ở cơ sở, với một địa bàn hiểm trở vô cùng trong giao thông, thì việc chuyển giao khoa học kỹ thuật cho nông thôn là quá gian nan! Ngay khi AAV mời đi tham quan mô hình công nghệ thông tin phục vụ nông thôn tại Ấn Độ, chúng tôi nhận ra tiện ích “khổng lồ” của việc cung cấp thông tin cho người nông dân thông qua máy vi tính và hệ thống mạng. AAV đã tạo cơ sở vật chất bước đầu và tổ chức huấn luyện phương pháp truy cập... Mơ ước của chúng tôi là làm sao có được những buổi trao đổi trực tuyến với chính người nông dân, giúp họ xử lý tình huống chuẩn hơn, khoa học hơn!

Ở xã Thanh Nua bước đầu đã thấy thành công. Chúng tôi đang chuẩn bị nhân rộng mô hình này ở bốn xã khác.

Ông Ngô Đức Minh (trưởng vùng Dự án chương trình Lai Châu AAV): Tạo điều kiện cho người dân tự xóa đói

giảm nghèo

Sau gần năm năm chuẩn bị, đến giờ này chúng tôi mới tin rằng cái ý tưởng về một thư viện điện tử cho nông dân đã thành hiện thực. Việc hình thành website chỉ mang tính thí điểm, nhưng mô hình thư viện điện tử rất phù hợp. Chia sẻ thông tin với người nông dân miền núi là hình thức tạo điều kiện và cơ hội cho họ tự xóa đói giảm nghèo. Bởi những thông tin mà chúng tôi cung cấp không chỉ là kỹ thuật nuôi trồng mà còn có cả cách tổ chức và quản lý sản xuất... Chúng tôi mong muốn tạo cho người dân có thói quen tìm kiếm thông tin từ thư viện điện tử...

Khó khăn lớn nhất mà chúng tôi gặp phải hiện nay vẫn là việc tìm kiếm và cập nhật thông tin trong tàng thư của mình. Vì đây là một tổ chức phi lợi nhuận, và mục đích của chúng tôi cũng chỉ là góp phần phát triển cộng đồng trên cơ sở phù hợp với luật pháp VN, việc tìm kiếm sự hợp tác từ các chuyên gia hàng đầu, từ các nhà chuyên môn... không phải lúc nào cũng thuận lợi. Vấn đề mà chúng tôi đang đối diện thật nan giải: thông tin có giá hay không? Biểu

giá của thông tin như thế nào? Ai dự đoán bán và ai dự đoán mua? Trả lời được những câu hỏi này, chúng tôi tin là sẽ làm giàu thêm nhiều lần cái kho tàng thông tin mà chúng tôi hiện có, và người hưởng lợi chắc chắn chính là người nông dân!

các CD ROM hoặc các VCD. Những gia đình tương đối khá giả, có đầu máy có thể mượn các VCD này về xem để học. Người không có đầu máy có thể tận dụng thời gian rỗi của máy vi tính xem trực tiếp!

Khi không ai cung cấp, người ta không biết hỏi đâu. Đến khi thư viện điện tử của Thanh Nua xuất hiện, mới hay còn khát thông tin của người miền cao là vô bờ bến!

Chiếc khăn piêu lên mạng & website của nông dân

Tôi gõ vào địa chỉ: www.vista.gov.vn, chọn trang công nghệ phục vụ nông thôn miền núi; chọn tiếp xã Thanh Nua. Thật bất ngờ! Một giao diện chân chất với hình ảnh trụ sở UBND xã Thanh Nua làm nền. Lướt trong đó, tôi có cảm giác một “chính phủ điện tử”, một nền “thương mại điện tử” đã chớm hình thành đến tận cơ sở. Ngoài một số văn bản pháp qui, những thông tin hành chính về địa phương, bắt mắt nhất vẫn là sản phẩm chào hàng của người nông dân Thanh Nua! Từ những sản vật trên đồng ruộng cho đến các vật phẩm văn hóa truyền thống khác nhau. Trích lại từ website của xã Thanh Nua:

Khăn piêu được dệt bằng chất liệu bông sợi, khăn có nền màu đen (nhuộm chàm), các đường hoa văn được thêu bằng sợi tơ tằm đủ các màu sắc rực rỡ. Khăn có chiều dài 1,5m, chiều rộng 40cm.

Khăn piêu có tác dụng khi lạnh có thể làm khăn quàng cổ, khi nắng nóng có thể đội lên đầu thay nón mũ. Ngoài ra khăn piêu còn là thời trang tôn vinh vẻ đẹp của người phụ nữ. Khăn piêu rất được khách du lịch ưa chuộng.

Cùng với khăn piêu là bung (dùng để đựng các sản vật nông nghiệp), cóong khẩu (dùng đựng cơm nếp), túi Thái, vải thổ cẩm dệt tay... được chính bàn tay thô ráp của đồng bào người thiểu số mang chào hàng trên mạng. Những thông tin chào hàng này đầu tiên đơn điệu, nhưng khi đối diện với chúng tôi không khỏi xúc động dù biết rằng sau hơn ba tháng ra đời trang web vẫn chưa có một đơn đặt hàng nào qua e-mail hay điện thoại. Chị Cà Thị Hoa nói: “Mình cũng không hi vọng nhiều đâu, nhưng nghe nói là ở tận xa xa

Khăn piêu

Giá cả: 45.000 - 60.000đ/chiếc

Phương thức thanh toán: tiền mặt

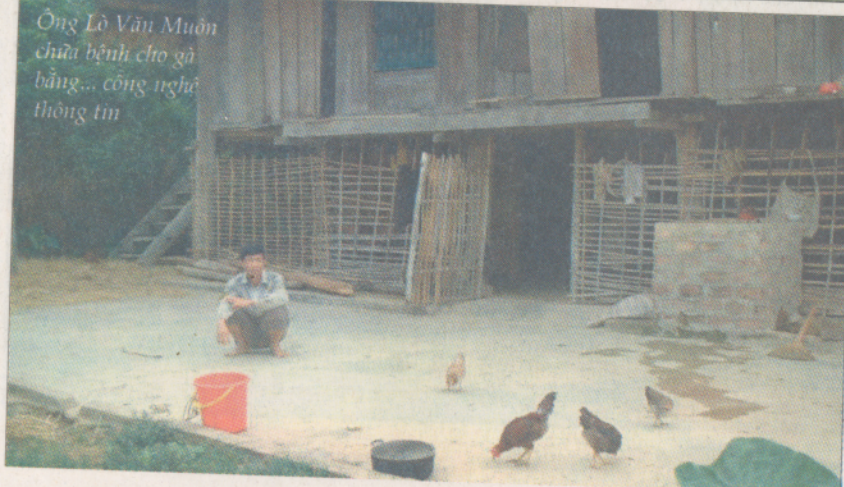
Phương thức chuyển giao: thỏa thuận

Địa chỉ liên hệ:

Cà Thị Hoa

Bản Mớ, xã Thanh Nua, huyện Điện Biên, tỉnh Lai Châu, điện thoại: 0237350651

Ông Lò Văn Muôn chữa bệnh cho gà bằng... công nghệ thông tin

người ta có thể biết được hàng hóa của mình cũng bằng cái máy này nên thích lắm!”.

Chưa có giao dịch điện tử (dù xã đã có chung một địa chỉ e-mail: ThanhNua@vista.gov.vn) và cái link điện thoại trên cũng là link duy nhất dùng để nối mạng. Và, dù đây là website của địa phương, nhưng việc cập nhật thông tin (upload) lên chính trang web này lại vượt quá tầm tay của người sở tại. Đơn giản vì không riêng về kỹ thuật, mà ngay cả nội dung và chọn lọc nội dung thông tin bản lên mạng đòi hỏi những chuyên viên được đào tạo bài bản hơn nhiều lần nguồn cán bộ hiện có!